

Érettségi vizsga
E. d) próba
Pszichológia

4-es változat

Humán profil az elméleti szakirányban; szolgáltatások profil a szakközépiskolai szakirányban;
és minden profil és szak a vokacionális szakirányban, a katonai profilt leszámítva

- **Minden tétel kötelező. Hivatalból jár 10 pont**
- **Tényleges munkaidő 3 óra.**

I. tétel

(30 pont)

Írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűjelet az alábbi helyzetek mindegyikére.
Csupán egyetlen válasz helyes.

1. A szomjúság példa az alábbi érzetre:
 - a. exteroceptív
 - b. interoceptív
 - c. proprioceptív
 - d. másodlagos
2. Amikor György azt állítja az osztálytársáról, Robiról, hogy biztosan jelen volt a biológia órán, hiszen „saját szemével látta”, akkor az észlelésnek az a jellegzetessége kerül kiemelésre, miszerint az egy kép:
 - a. kontextuális
 - b. szubjektív
 - c. elsődleges
 - d. tartalomban gazdag
3. Tegnap az állatkertben láttam egy medvebocsot, ma pedig a falu széli erdőben járva leképezhetem magamnak azt a medvebocsot, mivel annak a képzete/reprezentációja:
 - a. panoramikus
 - b. elválasztható attól a téri-idői kontextustól, melyben az észlelés végbement
 - c. a tárgynak az analízátorokra/érzékszervekre gyakorolt hatására alakul ki
 - d. a forma, nagyság és szín konkrét, intuitív tulajdonságait ábrázolja
4. Az éhség egy ilyen szükséglet:
 - a. elsődleges (veleszületett)
 - b. másodlagos (szerzett)
 - c. szellemi
 - d. önmegvalósítási
5. András rájön, hogy Johanna vidám, mivel az érzelmi átélések rendelkeznek
 - a. polarizáltsággal
 - b. azzal a képességgel, hogy a kiváltó inger hiányában is fennmaradnak
 - c. azzal tulajdonsággal, hogy az egyik átvált egy másikba
 - d. azzal a képességgel, hogy kifejezésre jussanak
6. Mária elmeséli, hogy amikor nagyszüleivel cirkuszban volt, a bohócok élénk színű ruhái különösmódon magukra vonták a figyelmét. A fenti példa a figyelem alábbi formáját mutatja be:
 - a. posztvoluntáris
 - b. belső
 - c. önkéntelen
 - d. akaratlagos

7. Karcsi nagyon gyakran változtatja döntéseit, a körülötte lévők véleményétől függően, kudarc esetén pedig azokat vádolja, ami arra utal, hogy hiányzik belőle az akaratnak a következő vonása:
- a. függetlenség
 - b. kitartás
 - c. erő
 - d. nyugalom
8. A kreativitás szintjét, mely a spontán magatartásban nyilvánul meg, és nem valamely értékes termék elérésére irányul (pl. a kisgyerekek egyszerű rajzai), ilyen kreativitásnak nevezik:
- a. teremtmény/emergens
 - b. inventív
 - c. termelő/produktív
 - d. expresszív
9. Hogy ne veszítse el az érdemösztöndiját, Béla arra törekszik, hogy jó jegyet szerezzen azokból a tantárgyakból is, melyeket nem kedvel, bizonyítékát adva a motivációnak:
- a. önkéntelen
 - b. érzelmi
 - c. külső
 - d. belső
10. A féltékenységi példa az alábbiakra:
- a. pozitív érzelmi hangulat
 - b. nemes szenvedély
 - c. negatív érzelmi hangulat
 - d. vak szenvedély

II. tétel

(30 pont)

A.

A bal oldali oszlopban az emlékezés formái vannak felsorolva, a jobb oldali oszlopban pedig azokra vonatkozó igaz kijelentések. Írjátok fel a vizsgalapra a helyes társításokat a bal oldali oszlopban szereplő betűk és a jobb oldali oszlopban szereplő, nekik megfelelő számok között.

a. Mechanikus bevésés	1. Jellemző rá, hogy az információk bevésése, tárolása és előhívása anélkül történik, hogy erre különösebb szándékunk irányulna vagy ezt tűznénk ki magunk elé.
b. Logikus bevésés	2. Az anyag pusztán ismétlését foglalja magába, csupán a nyelvi formákat vessük emlékezetünkbe anélkül, hogy megértenénk a logikai összefüggéseket.
c. Szándékos bevésés	3. A szándéknak, a céloknak és az előzetesen megfontolt ellenőrzésnek van alávetve, és minden fázisában a „kell” égisze alatt valósul meg
d. Önkéntelen bevésés	4. A megtanulandó anyag jelentésének és jelentőségének megértésén alapszik, az értelmes tanulás elengedhetetlen feltétele.
	5. Arra a helyességre és pontosságra vonatkozik, mellyel az információk visszaadásra kerülnek, a megtanult anyag és a felidézett anyag közötti minőségi megfelelésről.

12 pont

B. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

A képzelet szóbeli mechanizmusokat foglal magába minden megnyilvánulási formájában. A szó, mint a mentális tevékenység eszköze, lehetővé teszi az ötletek és képzetek szelektív előhívását és azoknak a legváltozatosabb összefüggésekben való alkalmazását.

Kiindulva az adott szövegből, válaszoljatok az alábbi feladatokra/követelményekre:

1. Nevezetek meg két lelki folyamatot/jelenséget, melyre a szöveg explicit módon utal.

4 pont

2. Határozzátok meg az 1. pontnál megjelölt folyamatok/jelenségek egyikének 3 jellemzőjét.

6 pont

3. Alkossatok egy példát, mellyel szemléltetitek a képzelet egyik formáját.

4 pont

4. Érveljetek, hozzávetőleg 5 sorban a nonverbális kommunikáció hasznosságáról.

4 pont

III. tétel

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Már az első látásra határozottan jelentékeny, ritka és rendkívül tehetséges embernek tűnt, arca szellemiségtől sugárzott, végtelenül finom és fürge arcjátéka érdekes, roppant eleven, fölöttébb kifinomult és érzékeny lélekről árulkodott.

Ha beszélgetés közben nagy ritkán megfélekezett a konvenciókról, és idegenségéből kilépve személyes, közvetlen hangon beszélt, kénytelen voltam elismerni, hogy magasan a mi fajtánk felett állt, mert másokkal ellentétben szárnyaltak a gondolatai, a szellem világában olyan, szinte hűvös tárgyilagossággal, megfontoltsággal és tudással mozgott, amelyre csak az igazán szellemi emberek képesek, akikből hiányzik a becsvágynak még a csírája is, és akik sohasem csillogásra, mások meggyőzésére vagy saját igazuk bizonygatására törekednek. (...) Joggal föltételezhetem, hogy szerető, de szigorú és hitbuzgó szülei és tanítói olyan szellemben nevelték, amely az „akarat megtörését” tekinti a nevelés alapjának. Diákunk azonban sokkal erősebb és keményebb, sokkal büszkébb és szellemibb volt annál, semhogy személyiségét megsemmisíthették, akaratát megtörhették volna. (...)

Hamar kiderült, hogy a szellem és a könyvek világában él, és nincs tisztességes foglalkozása. Későn kelt, sokszor csak tizenkét óra előtt, azután köntösben átment a lakószobába, amely néhány lépésre fekszik a hálókamrától. (...) Az idegen ugyanolyan szabálytalanul és szeszélyesen táplálkozott és ivott, ahogyan aludt és dolgozott.

Nagyon csendesen és visszafogottan élt... ez az ember cseppet sem volt barátkozó, sőt, annyira mogorva volt, amilyent látni eleddig még nem adatott meg nekem.

(Hermann Hesse: A pusztai farkas)

Kiindulva az alábbi szövegből, feleljetek az alábbi követelményekre:

- A. Nevezzétek meg, C. G. Jung elmélete alapján a szövegben bemutatott szereplő temperamentumtípusát. Jelöljete meg a szövegben két gondolatot/kijelentést, melyre a válaszokat alapozzátok. **6 pont**
- B. Mit gondoltok, a bemutatott személynek gyenge volt az akarata? A szövegre való hivatkozással nevezzetek meg egy indokot, amivel alátámasztjátok az általatok adott választ. **4 pont**
- C. A szövegben az áll, hogy a bemutatott személy „magasan a mi fajtánk felett állt”. Nevezzetek meg két indokot, mely ezt alátámasztja. **6 pont**
- D. Körülbelül fél oldalban mutassátok be a szövegben szereplő személy jellemét, G. W. Allport elméletének megfelelően, kiemelve a személy jellemének egy kardinális vonását és két fő-vonását. **10 pont**
- E. Fogalmazzatok meg egy érvet, mellyel elvetitek azt az állítást, miszerint *a képességek a személyiség dinamikai-energetikai oldalát képezik.* **4 pont**